

Кенгеш

Сёлешуңу ёезеги — саулуқкылу жашауңу бардырырғза не къагар кёп адамны къошуу

Тюбешуно башай, Мурат Карданов бююноқке саулуқкылу жашауңу ниетин жейле мағсанлы жумушлардан бирини «Къырал» айтканды. «Къырал адамлары саулуқкылу болуларыны, ишерге, Ата журтубуңу къоруларға жарықарларыны излейди. Алай эсе уа, физкултураны, спортну, туризмни айытылу болған онганы хайырлану аңчи къарал жумушду. РФ-ни Президентини Посланиясында ол жаны бла мадарла белгиленгенди, ол санда инфраструктура проекте да», дегенди ол.

КЪМР-ни Парламентинде Жамаят советни кезилуе жыйлыу-нда спорт эм туризм белюмлени право бла жалчыту не халда болғанына къаралғанды. Аны советни башчысы Бечелланы Илияс бардырғанды. Кенгеше законла чығаруучу органы башчысыны орунбасары Мурат Карданов къатышханды.

Мурат Наусбиевич физкултура, спорт, туризм жаны бла мадарла федерал право акту бла бегитилгендерин чертгенди. Республиканы бу жаны бла полномочиаларыны чеклеринде уа парламент тийиши регион законлары хазырлап, къабал керекди. «Ала жашауда къалы бардырғынларын ачықлар мурат бла контроль-аналитика эркиликтерибизни чеклеринде «тёгерек столла», «правительствоу сақтап», алача башха жыйлыула бардырылады», дегенди ол.

Бечелланы Илияс а ахыр жылда дуняда бола турған тюрленуле бла байламлы къыралны ичинде спортну эм туризмни айныту артықда мағсанлы болған айыр айтаңды.

КЪМР-де спорт, туризм эм физкултура белюмле законла бла къалы жалчытылғанларын юсюнден КЪМР-ни Парламентини тийиши комитетини башчысы Арсен Баргунов билдиру этгенди. Ол айтканды, КЪМР-де бу жаны бла тёрт закон ишейди: «КЪМР-де физкултура эм спорт жаны бла мадарланы бирге келишириуню юсюнден», «КЪМР-де туризм ишнин юсюнден», «КЪМР-де таулыкъа туризмни айныту юсюнден» эмда «КЪМР-ни саулуқкылу игилдириуге себеплик этген табиғат эм онгартарыны, бағыу жерлерини эм қоруларын юсюнден».

Депутат билдиргенча, Парламентини шендикте чығарылуу иштен эзарлы физкултура, спорт эм туризм жаны бла комитетни жоюм артық жыйлыу болғанды, алача 489 соруу сююленди, ол санда законланы 105 проекти да.

Арсен Баргунов физкултура бла кюреширге халканы кёплендириуню бирге жетишилени спортну айнытуу, алағза чырмау этген сыйлауны бла кемчиликни юсюнден айтканды. Дағдыда саулуқларын кёре чекленген онганы болған сабилеге спорт бла кюреширче не мадарла къуралғанларын юсюнден билдиргенди. Налеңкиде ол жаны бла эңчи ара барды, алай депутатла алаңны районлада да ачыларларын дурс керттенди. Алағза тийиши оборудование да берилгенди. Бююноқке саулукларына кёре чекленген онганы

болған жашықкыла бла къызыккыла чырмаусз спорт бла кюреширча жер Наркылада барды. КЪМР-ни башчысы алай жерле башха районлада да къураларына себеплик этгенди. Эңчи эс туризмни айнытууға бурлғанды. Аны хайырланды бюджетте тошген налогла да кёбейгенди. Болсада къонакылы саны өсгени бла бирге кемчиликни, жарлыкъкыла да кетерге тошгенди.

— Эккурсоводланы, гилденли, тилманч-гилденли эм инструкторланы иштерин бирге тийишириге, алағза аттестация бардырырға керек болғаны ачықталғанды. Ол а бирге адам алаңлағза халкыларыбызны тарыхларын, тәмерин бумай, къошкыла этпей, аманаламай билдириу ючюн этиленди», дегенди ол.

Сез туристлени къоркусулуқларыны юсюнден да барғанды. Арсен Баргунов Элбурса адамланы атпен инструкторланы иштерин контрольға салууно, тауға чыққан қауаумла эңчи службада борчу халда эсеге да къураларына себеплик этгенди.

Эңчи эс туризмни айнытууға бурлғанды. Аны хайырланды бюджетте тошген налогла да кёбейгенди. Болсада къонакылы саны өсгени бла бирге кемчиликни, жарлыкъкыла да кетерге тошгенди.

Жыйлыула КЪМР-ни спорт министрини орунбасары Аналаны Аслан бла куоретла эм туризм министрини орунбасары Асланбий Шхагапове да өлешгенди.

Аналаны Аслан депутатлаға спортну соорунлары эс бурлған ючюн ырызатылғын билдиргенди. Ол РФ-ни Президентини «2030 жылға дери РФ-ни айнытуу миллет борчларыны юсюнден» Указына тийишликиде, 2030 жылға дери физкултура бла халкыны, бек аздан, 70 проценти кюреширча мадарла керек болғанларны жазылғанын эсертгенди.

— Аны чеклеринде толтуруучу власть органла инсанла чырмаусз физкултура эм спорт бла кюреширча

мадарла кюрарға, билимли кадрла хазырларға, спортда цифралы амалланы сингирдирге, халкыны эсин спортха бла физкултураға буррға, аны бла бирге уа ведомстволаны ара-ларында байламлыкъкыла кюрешге керекди», дегенди докладчы.

Асланбий Шхагапове а туризм жаны бла болдырған жетишилени бла кемчиликни тура этгенди. Биринчинде, эккурсоводланы бла гилденли аттестацияла къалы къуралғынларын, ала къалы сыйлаудан өткендерин айтканды. Бююноқке уа 101 гид къырал аттестация алғанды.

«Туризмни айныту» программаны чеклеринде къырал себепликни торло-торлю мадарлары хайырланады. Сёз ючюн, туризм бла кюрешин предпринимательле грант конкурсларға къатышадыла, проектлерин жашауда бардырырға онг табдыла.

Докладчы ич туризм бла бирге регионланы эңчиликтерин, тарыхларын эсе алып, этнотуризмни айнытурға керекликни белгилегенди. Алай бююноқке ол жаны бла федерал правоу база жоқуды, ол а чырмау этеди, дегенди.

— Бизни республиканы этнотуризмни айнытурға онглары уллудула. Аңга эс буррға, ишнин аны мурдорнда кюрарға керекди», деп къошханды ол.

Чырмаулары юсюнден айтканды, Асланбий Шхагапове регионну турист-рекреация онгларын къыралны ичинде, тышын да кенг белгили этерге, тийиши реклама бардырырға кереклисин, алай ол жаны бла программа болмағз-анларын эсертгенди. Дағдыда, ол айтканды, бу белюмде ишленгенли билимлерин, сыйлауларын өсдириуню жумушларына къырал болушуды да берилгенди. Кабле мында жумушала осал тамаланғанларына тарыхы-ғыларын белгилеп, бу кемчиликни кетерип ючюн а къыралны жанындан себеплик керекди. «Битеу бу мадарла толтурурса, гиче эм орталыкъ бизнесни айнытурға, адамларыбызны иш бла жалчытырға қолубуздан келиди», дегенди ол.

Эңчи сакыланған табиғат жерли кюрюулауно, алаңда нызамны бузылғанын жуулап тартууно юсюрден да айтканды.

Докладланы сыйла, советни келечилери туристлени къоркусулуқларыны жалчытууно, «Земский тренер» программаны, республикада медицина туризмни айнытуу онгларын юсюрден айтканды.

Жыйлыу Жамаят советни эсерттиурини къабал кёрюу бла бошарғанды.

ТИКАЛАНЫ Оғтима.

Алғышпау

Ата журтха сыймекликни, антларына кертчиликни аламанат юлгюсю

КЪМР-ни Башчысы Казбек Кокров Россейни ФСБ-сыны КЪМР-де Чечки управленийсында къуллук этгенден эмда аны ветеранларын профессионал байрамлары — Чечкини коноу бла — алғышлаганды.

«Сизни къуллугуғыз не заманда да сыйлы эмда жууапы болғанды. Ол эңчи усталықкы, кишилликни, намысны бийикде этген жетитликтери да тарыхда халкына кертичиликни излейди. Чечкиле къыралны чеклерин бла къыралны сейирлерин къаты саклайдыла, душманны алпында биринчи болуп сюеледи.»

Чечкилени Улуу Ата журт урушуну жылларында этген жетитликтери да тарыхда өморден ахырға къалықкыла. Аланы жанларын-къанларын аймай къазуат этгендери, кишилликтери да Ата журтха сыймекликни, аны алпында берген антха

эмда къуллук борчларына кертичиликни аламанат юлгюсю.

Бююноқке да регионну Чечки управленийсында къуллук этгенле, Хорламын келтирген ата-бабаларыбызны махтауу адет-төрелерин андан ары бардыра, къыралны чеклерин кюрюулау жаны бла мағаналы борчларын бек жарықлы толтурудыла. Россейни жалчыкъылырғын бла къоркусулуқкылу жалчытырға улуу юлош къошадыла.

Аскер борчугузуно намысылы толтуруу къуллук этгенгиз ючюн жорек ырызатылғаны билдире. Байрамығыз бла алғышлай, кийик саулуқкы, ниет чынғығулуккы, сыйлы ишигизде жетишилме тежейме. Бар игиликпе да сизни болсунал», деп айтлады республиканы Башчысыны алғышлау сезюнде.

Тюбешу

Чекчилени хурметлегенди

2024 жылда 28 майда Россей ФСБ-ны Къабарты-Малкър Чечки управленийсында чечки органына къуралыларыны 106-жылғына аталған къууанчы жыйлыу болғанды. Аңга КЪМР-ни Правительствоосуно, кюч блоку эмда республиканы право саклауно органларыны, жамаят оргназацияларыны, «Чекчилени жаш шухълары» отрядны келечилери къатышхандыла.

Тюбешуе Россей Федерацияны Президентини эм Россей ФСБ-ны та-

матарларыны алғышлау сёлери оқулғандыла. Къонакыла да, ырызатылғанын ишчилерине бла чечки ветеранлаға ыспас этгенди. Жыйылғанлаға деп Управленийны тийресинде къырал чеклини саклағанда хайырланған аскер саууноу бла аскер техниканы кермючюн кюрарғандыла.

Ызы бла къонакыла Управленийны тийресинде орналған чекчилени эсертмеине голпе салғандыла.

Жетишим

Байсыланы Таулан — Европаны чемпиону

Бу кюнледе Босниини бла Герцеговинаны Пале шахарында зююлодан Европаны чемпионаты бардырылғанды, аңга 20 къыралдан 200-ден аслам спорткуа къатышханды.

Къабарты-Малкърдан даражалы эришиуде Байсыланы Таулан жетишилми болғанды. Ол, 81 килограммға дери аурулуқда тутуша, тюбешулерин хорлам бла бошағанды, ахырдына Венгриядан спортпуну да онглап, алтын майдалға тийишли болғанды.

Таулан Россейни спортну устасыды, аны тренерле Олег Махов бла Залим Гаданов юйретеди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зюльфия.

Жазылу-2024

Къыраллығзыбызны белгилеринден бириги

Хурметли жамаят! Ано тилибизде чыққан гозетибиз къыраллығзыбызны мағаналы белгилеринден бириди. Аны таулу юйорледе болуу, кёрюну — къууанды, ёхтемликди. Ол кесибизни ёз халыбызны одан-мано сонпағзыбызны шагатылғанды, сабилеге-ризини, туудуқларыбызны тау делеге тана ёсдиригенбизни, ано тилибизни ишонғаны саклоуно себебиди.

Алойд да, келигиз, малкър тилде чыққан жангыз гозетибизде жазалықкы, ано алайыкъ, оқууыкъ. Ол сизни кюйдэ да оқуруу сёз негериниз болуқкыду.

«Заманыны» редколлегиясы.

БИЗНИ ИНДЕКСИБИЗ — П5893

Байламлыкъла

Къонакъбайлыкъны ахшы тёрелерин айныта

«Къонакъбайлыкъ» 2024-проект республиканы башха-башха районларыннан он-сегиз юйор къатышханды. Оғварыда сакынылған министрствону тамасыны Анзор Курашовны бу тюбешуле келгенге ырызатылғын билдиргенди. Проект эңчи бир эдеги шюлда оқуған сабил ахшы миллетлени адамлары бла алпадан шагъерей болмағзаны бла жангыртылғанын чертгенди. Алай сабиле кеп болғанларын, бу жумушну хайыры бла уа бир бирини кёрюрге, таньрға, бир вийкыны башха миллетти юйорюнде жашарға да амаллары болғанын айтканды. Бир ненча юйор къошулған биринчи къуралған ол замандагы проекте саулай республика бююорет, жайдан-жылға къатыштырға сыйген юйорлени саны ёсип барғанын да чертгенди министр.

Къабарты-Малкър Республикада 2009 жылдан бери КЪМР-ни Миллетлени ишери эм жамаят проекте жаны бла министрствосу бардырған ахшы проектеринден бири «Къонакъбайлыкъды». Быыл да ол тёрге кере ВАИА PAKP ресторанда тюбешу къуралғанды.

— Быйыл къонакыға барғандыла анда бир вийкы турлуқкыла. Проектни баш муратын жаш адамланы бир бирлерини адеттери, тёрелери бла шагъерей этергеди. Соғлуған, ойнағандан сора да, къонакъбайлыкъ этген юйорюно маллары бар эсе, алағза къарарға да болушурға керекди, башха ишлеге юйорениге да. Бу жумушну хайыры бла арда алай юйорле бир юйорини бла байламлыкъкыла юйорюнетней, бир бирге билеклик этгенлей турдыла. Бююноңге дери аңга жангыз жашчыкыла къатышып турғандыла, эңичи жыла а къошкылыны да къошарыкъкызы.

Быйыл сабилени арасында «Биринчилен атамлары» жамаят биригуден жашчыкыла да бардыла, - дегенди Анзор Владимирович.

«Къонакъбайлыкъ» этерге Хал-баз эпенд Къайғырмазланы Исмайл эм Залина жашлары Ахмат бла келгенди. Ала быйыл бу проекте ючюню керек къатышдыла, алағза Алту эпенд Къабартыны жашчыкы барлыкды.

— Ючюню керек келеди-ле къабартылы жашчыкыла бизге. Кесибиз юйде не бла кюрешсек да, ала да аңга болушдыла. Табиғатт бла шагъерейлендиребиз, солурға да эттебиз алаңы. Бытырғы къонағзыбызны, солурға да кюреширге да юйретип, назмула да билдирген димм. Проект бек игиди, алағза заманлары азы, жангыз бир вийкы бериледи, андан кёбюрек турса-ла, ырызат дик, - дегенди Залина.

Ахыры 2-чи беттеди.

Суратын ХОПЛАЛАНЫ Марзият алғанды.

Ёхтемлик

«Кишиллик сени бла ёмюрюнюгю ахырына дери къалады»

2 бет

Маданият

Суратларында ырахатлыкъ сезим туурады

3 бет

Оюм

Тил халкъ бла бирге жаратылады

3 бет

Юйретилу

«Сабиле бу дуняны эм уллу насыбыдыла»

4 бет

Жамаят

Усталағза сый-намыс береди

4 бет

Къашхатауған Оғары Малкъаргъа

Ахыры. Аллы 3-чю бетдеги.

Алагда да къарай, элге жетебиз. Оғары Малкъар Төл-төгерги – бийик къыла. Арасында – ариу ёзан. Аны эки жылды барды малкъар череги. Элге кирген жерде, мындан бәра сол жаңында, көрбөл ишленген къаланы көрсөт. Малкъар аузууну къалуаруна сир къатып соведле. Он жаңында, ариу кюмбөл бетде, бийик тауну аллында олтырган оқи журтте көрсөт. Ол Зылга элиди.

Черекни онг жаңындады ол. Эркин орамы. Сол жаңында бири биринден ариу журтлары. Тау тобонне жетип тиреледиле. Малкъар череги ёмкюрден бири тохтаусуз ёзөлетте барды. Къышда – суу азыракъ, жазда уа жагъаларындан да чыгар.

Улуу Малкъар бурунандан келген улуу элибизди. Элчи бля аглай, солуй, башына жетдик. Абай, Боташ, Болат къалаланы көрдюк. Ажырында эл башында тохтадыкъ. Алтуу кешенени къатында. Алтууланы жашай өлген, ариу къызларына ишленген кешенеди ол. Көп жыллына алаыны сойлы жернича сакълал тургъандыла.

Юйрету

«Сабийле бу дуняны эм уллу насыбыдыла»

Закий устас, аскълман Константин Ушникский сиз кезиге усталыкъны тюз сайлап, аны да жюргенге бля соялсагъыз, насып сизни табар, дегенди.

Бююн мен да огурлуу усталыкъны сайлап, кесин керти да насыплыгъа санагъан ойретючю Залиххаланы Гульнараны юсюнден айтырга соием.

педагоглары илму ишлерин окурга юсюнючю билдире, алаы сынамаларын жашауда хайырлануучусун да айтады ол. Адам къолуна дипломун алгъаны бля окуур битиреп къоылмады. Бютюнда билим берюуде уа хар кюнден сынамны ёсдюору жетишимлеге келтиреді.

Жамауат

Усталасагъа сый-намыс бередиле

Уста ишчиле - сый-намыс Урунууну къоруула бля байламлы жумушларыны келчирде «Газпром газораспределение Нальчик» акционер биригиуде «Тот басхандан къоруулагъан айрмалы специалист» деген эришю ётгенди. Анга къомпаыны эмда аны Нальчик, Прохладный эм Терек шахарлада белкомлерни келчирки къышхандыла.

Уста ишчиле бергендерин ишде көргюзтедиле. Конкурс комиссияны оюнуна керё эришюуде хорлагъанга Бёзенов Антон саналгъанды. Ол компанияны Нальчикде белкомюнде ишлейди, жер тобю бля баргъан газ быргъылыны къоруулагъан алтынны разряды болгъан электромонтерю кеси да. Экинчи жерге

Жыл сайын 27 майда бизни къырлада китапханаланы кюно белгилеиди. Бу барына 1995 жылда тохташдырылгъанды. Эни бу кюнге уа нек тошгъаны досго а. 1795 жылда 27 майда Россейде биринчи патча жамауат библиотека ачылганы ючюн. Ол а Санкт-Петербургдады. Китап байлыкълары бля алы төргенде, бизни къырагда экинчи жерни алада бюгонюкде, жер башына уа эм уллу библиотекладан бирине саналады.

Ушланы Мурат хазырлагъанды. («Билимге эмда алмликке берилгенле») ачыкъ этерге деп алай оюнулашхандыла. Библиотеканы къоруулау бля бирге анигъа жетме жер болгъанды. Ол жыл окуна Екатеринаны буйругу бля Варшавадан Залусский къыршындаланы китап жыйымдыгъын келтиредиле. Аз кечире а Парижде сору сосольствону къулулуучусун П. Дубровскийни жазмаларында да жылышдырадыла. Ма ала келгенден сора китапханда «депо манускрипт» деген энич отуу къурайдыла.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан	ТЕЛЕФОНЛА: Редактору примини – 42-63-01. Баш редактору орунбасары – 42-38-21, 40-84-82. Жуушны секретары – 40-28-37. Секретары – 40-93-62. Корректоры, спецнашлесте – 42-63-52.	Редакция авторла бля къыгъат журюргейдил. Къыз жагъагъа рецензия этимейди эм ала арха къайтарылайдыла.	Газетни басмагъа «КАМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службагъа хазыр этгенди.
РЕДАКЦИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ЖАНГ УРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары), ГОКЪУЛАНЫ Борис (жуушны секретары), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УБЛАШЛАНЫ Мурат.	РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕР: Поштина эм ыракъ – 42-24-02, 42-67-68. Экономика – 42-66-73. Култура – 42-66-76. Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18. Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71. Окучулар бля байламлыкъла жюргөтөу эм жылышу – 42-37-94. Сурат алауу – 40-59-18. Эни корреспондент – 42-68-72. Операторла – 42-66-85.	Газетни авторла бля къыгъат журюргейдил. Къыз жагъагъа рецензия этимейди эм ала арха къайтарылайдыла.	Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмагъанында.
		Газетни басмагъа «КАМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службагъа хазыр этгенди.	Газетни басмагъа «КАМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службагъа хазыр этгенди.
		Газетни басмагъа «КАМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службагъа хазыр этгенди.	Газетни басмагъа «КАМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службагъа хазыр этгенди.

ОСМАНИЛАНЫ Хыса.

кезююдо. Көпле къыйналып юйрендиле торюнулуле, ол заманда бир бири бири бля байламлыкъ болушды. Деслеримде билгенми, малкъар тилде айтып, сезимленни синдиргеге кирешеме. Ишиде ол жолу тюзге санайды – деп хазырлайды Гульнара.

Жигер төлю

Сурат 1959 жылда, жаңгы жыл кече алынганда. Бу адамла Къазахстанда Джембул областыны Мерке районууну Кузьминка элинде тургъандыла.

Спорт

Майдал, сыйлы ам га

Бу кюнде Волгоградда универсал серишден Россейни чемпионаты бардырылгъанды. Анга Къабарты-Малкъарны жыйымдыгъа къауумуну санында «Бабургант» спорт клубдан Герийланы Эльдар къатышханды.

Россейни жыйымдыгъа къаууму – Минги тауура

Бусагъатда Минги тауда төрели юйрени-жаруу этти жыйылмаула башлангъанды.

Гёжефлербизни хорламлары

Дагъыстанда тхэквондо ВТО торлюсонден эришю бардырылгъанды. Анга СКФО-ну регионларындан 120-гъа жууукъ спортчу къатышханды.

Даражалы эришюлеге къатышырыкъуыла

Дондагы Ростовда кара-дэн-Кубон Пересвета-деген аты бля битеурросей эришюлеге къауумлашырыла.

Кульчаланы Зульфия.

Жарула къалай ётгенлерини юсюнден а том-лажына келечиси, командалары бири жада жыйышадыла. Бу кюнде анда усталыкъларын тау лыжа ладан къырларны тау киши, тиришюу эм паралимпиада къауумлары ёсдюредиле. Спортчула Москвадан, Сахалинден, Байкалдан, Свердловск областындан бля Санкт-Петербургдадан келгендиле.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти 5.
электрон пошта: elbor_50@mail.ru